

Teodors Roze (Teodors Viktors Tālivalds) (*Theodor Victor Taliwald Rose*)

25.(13. pēc v.st.) I 1898. Sanktpēterburgā, Krievijā – 22.I 1975. Rīgā

Dzimis tirgotāja (vēlāk – muitas darbinieks un latv. valodas stenografijas jeb ātrraksta sistēmas izveidotājs) Jāņa Jēkaba Rozes (*Johann (Johannes) Jacob Rose*) un Marijas Viktorijas fon Ādams (*Maria Victoria von Adams*) ģimenē; g!fil! Leopolda Aleksandra Ulricha Rozes brālis.

1900. ar vecākiem atgriezies Latvijā; dzīvojuši Jelgavā.

Lielās ģimenes dēļ, lai nopelnītu iztiku, jau no 1911. (2.kl.) bijis spiests piepelnīties ar privātsundām.

1914., vecākiem pārceļoties uz Rīgu, palicis dzīvot Jelgavā.

Apmeklējis Jelgavas 8-kl. ģimn.

Tuvojoties frontei, un vāciešiem iebrūkot Kurzemē, 1915. devies bēgļu gaitās uz Sanktpēterburgu.

No 11.IX 1915. līdz 26.V 1916. mācījies Petrogradas (Sanktpēterburgas) 12. ģimn., kuŗas pilno 8 kl. kursu absolvējis ar zelta medaļu.

4.VIII 1916. tiek uzņemts Petrogradas U Fizikas-matemātikas fak. Matemātikas nod., stud.*math.* (matr. nr.281); studijas nav beidzis.

14.III 1917. no Petrogradas U izstājies, jo 26.II 1917. ticis uzņemts par junkeru Petrogradas Miķeļa (Michaila) Artilērijas sk. 10.paātrinātā kursā, stud.*rer.milit.*

Pēc tās beigšanas ar 1.šķ., 10.IX 1917. paaugstināts (vieglās artilērijas) praporščika (jaunākā virsnieka) dienesta pak.

Piedalījies I pasaules kaŗā, norīkots dienestā uz Helsingforsas jūŗas cietoksni.

Vēlāk norīkots dienestā uz Imperatora Pēteŗa Lielā jūŗas cietoksni Rēvelē, kur ieskaitīts par 2.szs artilērijas pulka 8.rotas vada kom-ri.

Pēc cietokšņa artilērijas pārformēšanas, ieskaitīts par 10.batarejas jaunāko virsnieku 1917., pirms cietokšņa ieņemšanas no vāciešiem, aizbraucis uz Petrogradu, kur ticis demobilizēts 10.III 1918.

VIII 1918. pārgājis vācu okup. robeŗlīniju un ieradies Rīgā.

1.X 1918. vācu okup. laikā iestājies Baltijas Techniskās augstsk. Ķīmijas nod., stud.*chem.* (matr.nr. 13312).

20.XII 1918. uz virsnieku mobilizācijas pamata tiek iesaukts Latvijas Pagaidu valdības bruņotajos spēkos; iestājies artilērijas rezervē.

3.I 1919. iedalīts Virsnieku rotā (vēlāk pārdēvēta par 1. Latvijas Neatkarības rotu).

5.I 1919. ieskaitīts rotas loŗmetēju komandā.

No 9.IV līdz 12.VI 1919. slimojis un atradies lazaretē.

28.VI 1919. ieskaitīts jaunformējamo spēku 4.rotā.

VII 1919. ieskaitīts Ložmetēju komandas rotā.

18.VII 1919. pārvests uz Vidzemes artilērijas pulku un ieskaitīts 1.Valmieras batarejā (23.IX 1919. pārdēvēta par 4.div. 1.batareju) par jaunāko virsnieku.

20.IV 1920. pārvests uz 4.div. 3.batareju.

7.VI 1920. iecelts par 4.div. Sakaru komandas pr. a.p.i.

Brīvības cīņu virsnieks, piedalījies kaujās pret Bermonta kaŗaspēku un lieliniekiem.

21.XII 1920. no dienesta atvaļināts.

Par kaujas nopelniem paaugstināts vlt. dienesta pak., skaitot no 1.II 1920.

I pasaules kaŗa laikā skaitījies kā Slokas pilsonis.

No 18.X 1920. līdz 1931.I sēmeštrim stud.*chem.* LU Ŷīmijas fak. Ŷīmijas nod. (matr. nr.2520); studijas nav beidzis.

Kopš 1917. nodarbojies ar ātrakstu.

Kā pedagogs darbojies dažādos kursos stenografijas jomā.

1923. kā eksterns beidzis tēva Jāņa Rozes vadītos latv. stenografijas kursus.

Kopš 3.XII 1922. darbojies kā adm. un skol. tēva vadītajos stenografiskos cursos.

Saskaņā ar Izglītības min-jas Sk. depart. 17.XII 1928. lēmumu cenzēts par pilntiesīgu vsk. skol. ar tiesību mācīt stenografiju.

No 27.II 1925. bijis tēva vec. privātais asistents LU Stenografijas katedrā.

No 1.IX 1925. līdz 31.III 1936. strādājis par stenografijas skol. 2. Rīgas pils. ģimn. (vsk.).

No 13.X 1925. līdz 31.VII 1929. strādājis par stenografijas skol. 1. Rīgas pils. ģimn. (vsk.).

1927. strādājis par stenografijas skol. 4. Rīgas pils. vsk. un V. Olava komsk.

No 1.VIII 1927. līdz 24.III 1936. strādājis par Rīgas valsts komsk. stenografijas skol.

1928. strādājis par stenografijas skol. Rīgas pils. Krievu (Lomonosova) ģimn. (vsk.).

No 1.XII 1929. līdz 31.VII 1933. strādājis par stenografijas skol. Rīgas pils. komsk.

No 1929./30.m.g. līdz 26.III 1936. bijis Augstākās tirdzniecības izglītības veicināšanas b-bas Rīgas komercinstitūta stenografijas lektors.

1930. strādājis par 2. Rīgas pils. papildsk. un Rīgas pils. Amatnieku sk. un techn. stenografijas skol.

VIII 1937. beidzis komerczinību skol. G. Skadiņa grāmatvedības kursu mašīnrakstīšanas kl.

1930.-tos Kauņā, Lietuvā strādājis pie lietuviešu valodas īsraksta sistēmas izveides, mācījis stenografiju dažādās grupās un auditorijās.

T. Rozes izstrādātā sistēma Lietuvā izdota stenografijas mācību grāmatā un 1939. ievesta kā sk. mācību priekšmets.

Atgriezies Latvijā.

No 1938./39. m.g. strādājis par stenografijas skol. Rīgas valsts komsk.

1.pad. okup. laikā, no 1.VIII 1940. strādājis par stenografijas skol. Rīgas valsts ekonomiskā techn.

Vācu okup. laikā 1941./42. un 1942./43. m.g., no 1.IX 1941. strādājis par stenografijas skol. 2.Rīgas valsts komsk.

No 1.VIII 1943. līdz 1945. strādājis par stenografijas skol. Rīgas valsts komsk.

Pēc II pasaules kara, 2.pad. okup. laikā, no V 1945. līdz IX 1946. strādājis par stenografijas un krievu valodas skol., direktora vietn. mācību jautājumos Liepājas Ekonomiskajā techn.

Pratināts čekā Rīgā.

No 1.IX 1946. strādājis par stenografijas lektoru (pasniedzēju) Latvijas valsts pedagoģiskajā institūtā Rīgā.

No 17.X 1947. strādājis par stenografijas lektoru (pasniedzēju) P. Stučkas LVU Filoloģijas fak. Žurnālistikas katedrā.

No 7.X 1946. līdz 1949. apmeklējis Marksisma – Ļeņinisma vakara U kursus Rīgā.

15.VIII 1957. atbrīvots no darba LVU mācību slodzes trūkuma dēļ.

Dzīvojis Kantoņa (pad. okup. laikā – Vēstures) ielā 9/11-7, Rīgā.

1.IX 1966. T. Rozes pazigrafijas raksts tiek iekļauts Lietuvas Valsts U mācību priekšmetu sarakstā.

Kopā ar tēvu radījis latv. pantografiju (stenografisko pilnrakstu).

VIII 1937. ar zinātnisku darbu *Valodu formālā struktūra kā pamats starptautiskai rakstu saīsināšanai* piedalījies stenografistu pasaules kongresā Londonā. Pētījis valodu vārdu saīsināšanas automatizācijas iespējas raksta maksimālai paātrināšanai; izveidojis jaunu un universālu simbolu – pazigrafijas rakstu. Pilnībā izstrādājis pazigrafijas rakstveidu latviešu, lietuviešu un vācu valodās, strādājis pie pazigrafijas rakstveida izveidošanas krievu, angļu, igauņu, poļu, franču un latīņu valodās.

No 1923. darbojies LSCO, bijis Rīgas 12.skautu pulciņa pr. Studiju laikā iestājies A.S.K. 1925. ar 1. šķ. dipl. beidzis skautu vad. kursus. No X 1925. bijis apakšskautmāsters. 1925. bijis LSCO štāba propagandas inspektora a.p.i.

Latvju stenografistu (stenografu) himnas vārdu un mūzikas autors (1924).

Publikāciju un stenografijas mācību grāmatu autors vairākās valodās.

No 21.VII 1940. bijis LPSR Psk., vsk. un augstsk. darbinieku arodb-bas biedrs.

No 10.X 1946. bijis LPSR Izglītības darbinieku arodb-bas biedrs.

Par dalību Latvijas atbrīvošanas cīņās apbalvots 1925. apbalvots ar Akpz, vēlāk ar Acjpm. 4.VII 1928. apbalvots ar Lietuvas brīvības medaļu (*Lietuvos Nepriklausomybės Medalis*). 14.XI 1928. apbalvots ar TZo V šķ.

Miris no smadzeņu audzēja 22.I 1975. Rīgā. 29.I 1975. apglabāts Lāčupes kapos (14.sektors, 2.terase, 3.rinda, 5.vieta) Rīgā.

1931. Rīgā salaulājies ar Alīdu Almu Paegli (22.IV 1914. – 12.IX 1993.). Ģimenē ir 3 bērni: dēls Visvaldis (28.III 1932. – 15.X 1999.), meita Laimdota (10.VIII 1935. – 5.V 1956.) un adoptēta meita Skaidrīte Marija, prec. Briede (20.X 1938.).

Luterticīgs, 12.II (pēc v.st.) 1898. māc. Sanders mājās kristījies kā Sanktpēterburgas ev. lut. Kristus Glābēja dr. loceklis. Vēlāk bijis Slokas ev. lut. dr. loceklis.

K!tā ievēlēts par s/l oec!, ref! vak! pr.